

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filosofická

Bakalářská práce

Logika v dětské literatuře: Medvídek Pú

Dagmar Kučerová

Plzeň 2015

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filosofická

Katedra filosofie

Studijní program Humanitní studia

Studijní obor Humanistika

Bakalářská práce

Logika v dětské literatuře: Medvídek Pú

Dagmar Kučerová

Vedoucí práce:

Mgr. Ludmila Dostálová, Ph. D.

Katedra filosofie

Fakulta filosofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2015

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2015

.....

Poděkování

Děkuji vedoucí bakalářské práce paní Mgr. Ludmile Dostálové, Ph. D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Obsah

1	Úvod.....	3
2	Vysvětlení základních pojmů a postupů.....	4
2.1	Co se skrývá pod pojmem “logika“.....	4
2.2	Argument.....	4
2.3	Argumentační výpověď.....	5
2.4	Standardizace argumentu.....	5
2.5	Úsudek a jeho význam.....	7
2.6	Definice vyplývání.....	7
2.7	Zjišťování správnosti argumentu.....	8
2.8	Využití výrokové logiky při ověřování platnosti argumentů.....	9
	2.8.1 Platná úsudková schémata.....	11
	2.8.2 Neplatná úsudková schémata.....	14
2.9	Využití predikátové logiky při ověřování platnosti argumentů.....	14
3	Kniha o medvídkovi Pú a reakce na její vydání.....	18
3.1	Přehled vybrané tvorby pro děti vycházející z knihy “Medvídek Pú“.....	18
	3.1.1 Literární tvorba.....	19
	3.1.2 Audio a video nosiče s příběhy o medvídkovi Pú.....	21
3.2	Přehled vybrané tvorby pro dospělé motivované Púovými příběhy.....	22
3.3	Vydání Milneova Púa v Čechách.....	23
3.4	Logika v příbězích o Púovi.....	24
4	Analýza logických postupů v dílech o medvídkovi Pú.....	25
4.1	Příklady usuzování z knihy “Medvídek Pú“.....	25

4.1.1	Úsudky ověřitelné jazykem výrokové logiky.....	25
4.1.2	Úsudky ověřitelné jazykem predikátové logiky.....	29
4.2	Argumentace ve srovnávané literatuře.....	30
5	Závěr.....	34
6	Seznam použité literatury.....	37
6.1	Odborná literatura.....	37
6.2	Populárně-naučná literatura.....	37
6.3	Ostatní zdroje – medvídek Pú.....	37
6.3.1	Knihy.....	37
6.3.2	Audio a video zdroje.....	38
6.3.3	Internetové zdroje.....	38
7	Resumé.....	39

1 Úvod

Tato bakalářská práce si klade za cíl prozkoumat použití logiky v literatuře. Vzhledem k tomu, že logika je věda o formách a principech správného usuzování, je nutné zkoumat taková díla, pro která je právě usuzování charakteristické. V literatuře pro dospělé čtenáře bývá usuzování spíše skryto. Naopak pro dětskou literaturu je typické, že příčiny jevů, které se v ní objevují, jsou často vysvětlovány a zdůvodňovány. Je to pochopitelné, neboť právě u dětí se nejčastěji setkáváme s otázkami typu „Co je to?“, „Proč se to stalo?“. Je tedy přirozené, že literatura určená dětem vysvětluje krok po kroku, jak se věci dějí a proč. Zároveň se tím malí čtenáři učí, že všechno má svůj význam, všechny následky mají své příčiny. Jen když se dítě naučí chápat pozadí věcí, může v dospělosti samostatně a dobře rozhodovat o věcech, které se ho dotýkají a nepřijímat slepě jakékoliv informace, aniž by si ověřilo jejich správnost.

V této práci tedy budu zkoumat logiku tam, kde se nalézá nejčastěji, v dětské literatuře. Vybrala jsem si knihu „Medvídek Pú“, jejíž autor je anglický spisovatel A. A. Milne. Příběhy o medvídkovi Pú jsou určeny malým dětem na počátku školního věku. Dá se tedy předpokládat, že se v nich objeví i příklady logického usuzování.

Při zkoumání knihy budu postupovat tak, že nejdříve v teoretické části vysvětlím základní pojmy a postupy, které budou pro mou práci důležité. Dále osvětlím způsoby zkoumání a analýzy přítomné logiky. V praktické části se budu věnovat konkrétním ukázkám logických postupů ve vybrané literatuře a jejich hlubšímu rozboru.

V průběhu své práce s knihou o Púovi jsem se často setkala s tvorbou, která byla původní knihou motivována. Proto jsem se rozhodla práci rozšířit o analýzu logických postupů, které se nacházejí v tvorbě inspirované příběhy plyšového hrdiny. Předpokládám, že následné srovnání logických postupů vyskytujících se v původní knize a další tvorbě, by mohlo přinést zajímavé informace ohledně kvantity a kvality přítomného usuzování.

Jak jsem již uvedla, Púovi příběhy jsou určeny pro děti. Proto očekávám, že provedená analýza ukáže, že usuzování je nejčastěji vyjádřeno v nejjednodušší formě. Dále předpokládám, že pravděpodobně nalezneme nějaké odlišnosti mezi logikou přítomnou v knize o medvídkovi Pú a jejím výskytem v jiných zdrojích.

2 Vysvětlení základních pojmů a postupů

Předtím, než se podíváme na konkrétní příklady logiky použité v Milneově knize a na něj navazující tvorbě, je vhodné objasnit některé pojmy, které se budou v mé práci vyskytovat a jsou podstatné z hlediska správného pochopení níže uvedených postupů. Vysvětlení jednotlivých pojmů je doplněno příkladem z knihy „Medvídek Pú“.

2.1 Co se skrývá pod pojmem „logika“

Vzhledem k tomu, že tato bakalářská práce nese název „Logika v dětské literatuře...“, je jistě vhodné začít vysvětlením, co vlastně logika je a čím se zabývá.

Vycházejme z charakteristiky logiky, kterou jsem získala v úvodních přednáškách k tomuto předmětu. Logika je věda o formách a principech správného usuzování. Je to tedy věda, která popisuje způsob lidského usuzování. Já se tedy v praktické části zaměřím především na to, zda způsoby usuzování, které logika popisuje, se objevují i v knize medvídek Pú. Bude mne zajímat, jestli a případně jak moc, se liší struktura úsudků nalezených v knize Medvídek Pú od struktur, které logika popisuje.

Logika je tedy vědou, nástrojem i uměním. Jejím prostřednictvím a s pomocí jejích metod můžeme dle formy tvrzení a argumentů zjistit, která tvrzení jsou pravdivá, a které argumenty jsou platné. Logika je obecnou teorií důsledku, vědou, která zkoumá vztahy dokazatelnosti a vyplývání. Pomocí této vědy jsme schopni rozlišit platné a neplatné formy argumentů. Logika je také uměním, neboť schopnost správně usuzovat – používat platné formy argumentů, je otázkou umu a často i intuice a nadání.¹

Stejně jako každá jiná věda, si i logika vytváří možnosti, které jí umožňují analyzovat jevy, které zkoumá. V jistém užším smyslu lze logikou chápat dvojici logických systémů, které jsou nejnámější a nejpoužívanější, tedy systém výrokové a predikátové logiky.² Proto se v této práci omezím jen na takové úsudky, jejichž platnost lze ověřit právě v těchto dvou logických systémech.

2.2 Argument

V praktické části se setkáme s pojmem argument. Budu ho používat ve významu úsudek, neboť se budu věnovat jen logickým úsudkům, tedy úsudkům formálně platným. V

¹ KOLÁŘ, P. *Argumenty filosofické logiky*, s. 37 - 38

² KOLÁŘ, P. *Argumenty filosofické logiky*, s. 38

této oblasti oba pojmy splývají. Při svém zkoumání zdrojů jsem se především zaměřila právě na výskyt příkladů usuzování. Mým úkolem bylo úsudky v literatuře nebo jiných pramenech vyhledat a zanalyzovat.

Úsudek se skládá z výroků. Těmito výroky jsou premisy a závěr. Premisy jsou předpoklady, které jsou nám známé, a považujeme je za pravdivé. Konkluze, tj. závěr, je něčím, k čemu docházíme na základě premis. Závěr, ke kterému jsme došli správnou cestou a z pravdivých premis, je pravdivý. Úkolem argumentace je často vysvětlit, jakým způsobem se došlo k nějakému závěru, proč nastala nějaká situace. Rovněž se usuzování často provádí s cílem rozhodnout se. Tedy jedná se o případy, kdy máme k dispozici nějaká fakta a s ohledem na ně hledáme nejvhodnější řešení. Úsudek lze nalézt nejčastěji v argumentační výpovědi.³

2.3 Argumentační výpověď

Argumentační výpovědi označujeme takové vyjádření, ve kterém se vyskytuje argument, tedy úsudek. Kromě premis a závěru obsahuje i mnoho jiných částí. Často jsou výsledkem dialogu či diskuse. Charakteristický pro argumentační výpověď, i když ne nezbytně nutný, je výskyt spojek. Ty určují povahu výpovědi, oddělují premisy a závěr.⁴

Př.: Pú si řekl: „To bzučení něco znamená. Takovéhle ustavičné bzučení vždycky něco znamená. Když slyšíme bzučení, musí někdo bzučet, a pokud já vím, bzučet mohou jediné včely.“

„A včely jsou na světě jediné proto, aby dělaly med.“ „A med dělají jediné proto, abych já ho snědl.“⁵

2.4 Standardizace argumentu

Po nalezení argumentu je dalším krokem jeho standardizace, tedy nalezení premis a závěru v analyzované argumentační výpovědi. Mnohdy není snadné určit, zda se argument v konkrétním textu vyskytuje. Často je formulace závěru čistě v rukou a schopnostech čtenáře.⁶

Nyní uvádím příklad standardizace argumentu z výše uvedené ukázky argumentační výpovědi:

³ SZYMANEK, K. *Umění argumentace*, s. 40.

⁴ SZYMANEK, K. *Umění argumentace*, s. 40 – 41.

⁵ MILNE, A. A. *Medvídek Pú*, s. 8.

⁶ SZYMANEK, K. *Umění argumentace*, s. 42 - 43.

slyší bzučení (b)

někdo bzučí (b) → je to včela (v)

včely (v) → dělají med (m)

dělají med (m) → abych ho mohl sníst (s)

V běžné řeči je mnohdy proces, kdy se zdůvodňuje cesta k závěru, velmi zdlouhavý. Často se ani nahlas nevyjádří všechny premisy, které k závěru vedou. Nyní uvádím příklad právě takové výpovědi, kde postup, který vede k rozhodnutí, není v textu vyjádřen:

Př.: Tatínek (vypráví Kryštůfkovi o tom, jak Medvídko Pú vynesl balónek vzhůru k medu a o tom, že se chce Pú dostat dolů. Medvídek se ale nechce pustit, protože se mu nezamlouvalo, že by spadl.⁷

Pú říká: „Kryštůfku Robine, musíš sestřelit balón puškou. Máš tady pušku?“

„To víš, že mám,“ řekl jsi ty. „Ale když to udělám, bude po balónu.“

„A když to neuděláš,“ řekl Pú, „budu se muset pustit a bude po mně.“

Když to řekl takhle, viděl jsi, jak to s ním vypadá, a tak jsi velmi pozorně zamířil na balón a vystřelil.⁸

Celý proces usuzování, který k rozhodnutí vedl, není v příkladu uveden. My však tento proces ve standardizaci argumentu vyjádříme. Kryštůfek se rozhodl střílet do balónku. Udělal to však až po zvážení toho, co by nastalo v případě, že by střílel nebo nestřílel:

a)	střelí (s) → nebude balón (\neg b)	b)	nestřelí (s) → nebude Pú (\neg p)
	střelí (s)		nestřelí (\neg s)
	_____		_____
	nebude balón (\neg b), bude Pú (p)		nebude Pú (\neg p), bude balón (b)
	bud' bude Pú (p), nebo nebude (\neg p)		
	Kryštůfek chce, aby Pú byl (p)		
	_____		
	střelí (s)		

⁷ MILNE, A. A. *Medvídek Pú*, s. 13.

⁸ MILNE, A. A. *Medvídek Pú*, s. 14

2.5 Úsudek a jeho význam

Cílem argumentace často je, jak už jsem dříve uvedla, zdůvodnit, proč se něco děje nebo se rozhodnout, jak se nejlépe zachovat. Je přirozené, že člověk po vyslechnutí argumentu zkoumá, zda má skutečně důvod věřit tomu, co slyšel. Jednoduše řečeno zjišťuje, zda je předložený úsudek správný, tzn. pravdivý. Toto ověření provádíme analýzou premis i závěru. Zjišťujeme, zda jsou premisy uvedené v argumentu pravdivé a zda z nich naznačený závěr skutečně vyplývá.

2.6 Definice vyplývání

Výše jsme si objasnili, že argument je správný, pokud závěr vyplývá z premis. Jak ale zjistíme, že závěr z premis vyplývá? Pro vyplývání existuje jednoduchá definice: „Závěr vyplývá z premis tehdy a jen tehdy, jestliže není možné, aby byly premisy pravdivé a závěr nepravdivý.“⁹ Pokud se vyplývání definuje na základě obsahu argumentu, pojmem pravdivosti, jedná se o sémantické hledisko a úsudek je nazýván platným.¹⁰ Pokud je úsudek platný a všechny premisy jsou pravdivé, jedná se o dokonalý úsudek. Za nedokonalý označujeme takový úsudek, kdy je postup správný, tedy závěr z premis vyplývá, ale některá z uvedených premis je nepravdivá.¹¹

Nedokonalý úsudek můžeme nalézt u příkladu v kapitole 2.3 – standardizace argumentu. Pro přehlednost ho nyní znovu uvedu, abychom si ukázali, co ho činí nedokonalým.

Př.: Pú si řekl: „To bzučení něco znamená. Takovéhle ustavičné bzučení vždycky něco znamená. Když slyšíme bzučení, musí někdo bzučet, a pokud já vím, bzučet mohou jedině včely.“

„A včely jsou na světě jedině proto, aby dělaly med.“ „A med dělají jedině proto, abych já ho snědl.“¹²

V tomto příkladu můžeme nalézt hned několik nesprávných výroků, tj. premis. Není například pravda, že bzučet mohou jedině včely. Není ani pravda, že jsou včely na světě

⁹ SOUSEDÍK, P. *Logika pro studenty humanitních oborů*, s. 28 -29.

¹⁰ SOUSEDÍK, P. *Logika pro studenty humanitních oborů*, s. 30.

¹¹ KOLÁŘ, P. *Argumenty filosofické logiky*, s. 37

¹² MILNE, A. A. *Medvídek Pú*, s. 8.

jenom proto, aby dělaly med. Jen těžko bychom také souhlasili s Púem v tom, že včely dělají med proto, aby ho mohl sníst.

Pro úplnost uvádím, že v případě, že bychom vyplývání nazírali ze syntaktického hlediska, tedy na základě formě argumentu, mluvíme o úsudku dokazatelném.¹³

Je třeba poznamenat, že analýza argumentu je do značné míry závislá přímo na osobě, která ji provádí. Je ovlivněna psychologickými mechanismy i způsoby vnímání dané osoby.¹⁴

Výše uvedené řádky mohou vést k domněnce, že vyplývání je hlavně myšlenkový proces. Toto pojetí se uplatňuje ve směru, který se nazývá „psychologismus“. Logika by se tak v podstatě stala vědou empirickou a byla by odvětvím psychologie.¹⁵

Při ověřování platnosti argumentů v této bakalářské práci budu postupovat v souladu s názorem, že vyplývání je něco objektivního, nezávislého na subjektivním vnímání. Předmětem zkoumání bude tedy úsudek a jeho forma. Vztah mezi premisami a závěrem se bude ověřovat pomocí techniky, formální logikou.¹⁶

2.7 Zjišťování správnosti argumentů

K tomu, abychom zjistili, zda je nějaký argument správný, nemusíme ověřovat pravdivost či nepravdivost výroků. Toto není ani úkolem mé práce. Já se na následujících stránkách budu věnovat zjišťování, zda je úsudek správný, tedy zda ho lze označit za platný. Zajímá nás tedy jazyková forma argumentu, nikoliv jeho věcný obsah. Jestli je argument správný, tedy jestli závěr z premis vyplývá, můžeme ověřit pomocí nástrojů formální logiky.¹⁷

Nyní se podíváme na to, jaké nástroje formální logika má, co si tedy máme pod nimi představit. V kapitole 2.1 jsme si řekli, že budeme v této práci analyzovat taková tvrzení, která lze ověřit ve dvou nejpoužívanějších systémech logiky – ve výrokové a predikátové logice. Nyní se tedy budeme věnovat právě nástrojům těchto dvou systémů, abychom je mohli využít k analýze úsudků, které se v Púovi nacházejí.

¹³ SOUSEDÍK, P. *Logika pro studenty humanitních oborů*, s. 30.

¹⁴ SZYMANEK, K. *Umění argumentace*, s. 47.

¹⁵ SOUSEDÍK, P. *Logika pro studenty humanitních oborů*, s. 17 – 18.

¹⁶ SOUSEDÍK, P. *Logika pro studenty humanitních oborů*, s. 18.

¹⁷ SOUSEDÍK, P. *Logika pro studenty humanitních oborů*, s. 19.

2.8 Využití výrokové logiky při ověřování platnosti argumentů

Výroková logika je nejjednodušším formálním jazykem logiky.¹⁸ Analyzují se v něm taková tvrzení, která obsahují například výrazy “a“, “nebo“, “jestliže..., pak...“. Jedná se tedy o teorii logických spojek. Díky výrokové logice lze ověřovat správnost takových argumentů, ve kterých se tyto spojky vyskytují. Ostatní tvrzení jsou však ve výrokové logice neanalyzovatelná.¹⁹

V knize “Medvídek Pú“ lze většinu úsudků pomocí tohoto logického systému ověřit. Medvídek Pú a jeho přátelé jsou autoři výroků, které nejčastěji obsahují výrazy “jestliže..., pak...“. Jedná se o formu podmínkového souvětí - implikaci. V argumentu je vyjádřena šipkou “→“. V Milneově díle lze rovněž najít výroky, kde se objevují tvrzení spojená spojkami “a“, “nebo“. V případě spojky “a“ mluvíme o konjunkci a v argumentech je vyjádřena takto: “∧“. Jsou-li výroky spojené spojkou “nebo“, hovoříme o disjunkci a vyjadřuje ji znak “∨“. Pokud je výrok negativní, tedy má formu: “Není pravda, že...“, “ne...“, atd., je označen tímto znaménkem vyjadřujícím negaci: “¬“. ²⁰ Pokud ze sebe výroky navzájem vyplývají, pak se jedná o ekvivalenci a tu značíme znaménkem “↔“.

K tomu, abychom mohli argument analyzovat, je třeba ho přepsat pomocí symbolických prostředků. Na základě tohoto přepisu a následném ověření platnosti tabulkovou metodou již snadno zjistíme, zda závěr z premis vyplývá. Protože se jedná o sémantické ověření, budeme argument označovat za platný nebo neplatný. Premisy označují písmena “P1“ a “P2“, závěr pak písmeno “Z“. Jednotlivá tvrzení obsažená v argumentu nahradíme proměnnými “p“ a “q“.²¹

Př.: Pú přišel ke králíčkovi na návštěvu a pořádně se u něj najedl medu. Při odchodu zůstal trčet v díře.

„Zůstal jsi trčet,“ řekl Králíček. “ Už je to tak.“

„To je z toho“, bručel Pú, „že nemáš dost velký vchod.“

¹⁸ KOLÁŘ, P. *Argumenty filosofické logiky*, s. 52

¹⁹ KOLÁŘ, P. *Argumenty filosofické logiky*, s. 38

²⁰ SOUSEDÍK, P. *Logika pro studenty humanitních oborů*, s. 69.

²¹ SOUSEDÍK, P. *Logika pro studenty humanitních oborů*, s. 168 - 169.

„To je z toho“, řekl Králíček překře, „že jsi moc jedl. Hned jsem si to myslel, že jeden z nás moc jí,“ povídá Králíček, „a věděl jsem, že já to nejsem, ale nechtěl jsem nic říkat.“²²

Nyní přejdeme k dalšímu kroku, tedy provedeme standardizaci argumentu. To učiníme tak, že z argumentační výpovědi vypíšeme premisy a závěr:

P1: Jeden z nás moc jí. (Pú (p) moc jedl nebo Králíček (q) moc jedl).

P2: Já to nejsem. (q)

Z: Pú moc jedl (p)

Následně výroky nahradíme proměnnými “p” a “q”:

$p \vee q$

$\neg q$

p

Premisy i závěr nyní přepíšeme do tabulky, kde ověříme platnost úsudku. Tabulka bude obsahovat proměnné “p” a “q” (pravdivostní hodnoty: 1 – pravda a 0 – nepravda), jejich negace (opačné pravdivostní hodnoty), pravdivostní hodnoty premis a závěru. V první premise je znaménko “v” vyjadřující disjunkci. Pro správné vyplnění pravdivostních hodnot do tabulky je tedy třeba vědět, kdy je disjunkce pravdivá: Disjunkce je pravdivá ve všech případech kromě jediného, kdy jsou nepravdivé obě její části. Jednoduše řečeno, disjunkce je nepravdivá pouze tehdy, když jsou nepravdivé její části.²³ Zda je úsudek platný, tedy zda závěr z premis vyplývá, zjistíme z posledního sloupce následující tabulky.

P	Q	$\neg p$	$\neg q$	$p \vee q$	$\neg q$	P
1	1	0	0	1	0	1
1	0	0	1	1	1	1
0	1	1	0	1	0	0
0	0	1	1	0	1	0

²² MILNE, A. A. *Medvídek Pú*, s. 19.

²³ SOUSEDÍK, P. *Logika pro studenty humanitních oborů*, s. 161.

Z výsledků tabulky vyplývá, že se jedná o úsudek platný. Ani v jediném případě nenastala varianta, že by z pravdivých premis plynul nepravdivý závěr.

Mnohdy není nutné úsudky ověřovat tabulkovou metodou, neboť jejich struktura odpovídá některému ze zákonů klasické výrokové logiky a z nich odvozených pravidel. Na základě formy tvrzení budeme tedy schopni okamžitě rozhodnout, zda se jedná o úsudek platný či neplatný. Na následujících stránkách proto představím zákony klasické výrokové logiky, kterým by mohly odpovídat struktury úsudků v Milneově knize.

2.8.1 Platná úsudková schémata

1) “Modus ponendo ponens“ (lat. způsob kladně kladný). Jedná se o jeden ze základních platných úsudkových schémat. Je to zákon klasické výrokové logiky a stejný název nese i pravidlo z tohoto zákona odvozené.²⁴ S takovou strukturou úsudku se setkáváme velmi často. Jeho tvar vypadá takto:

$$\begin{array}{l} p \\ p \rightarrow q \\ \hline q \end{array}$$

Pokud tedy nalezneme úsudek, jehož struktura odpovídá tomuto pravidlu, budeme i bez použití tabulkové metody vědět, že se jedná o úsudek platný.

Nyní uvádím pro lepší názornost příklad takového úsudku z knihy “Medvídek Pú“. Oslík Ijáček v ní říká:

„Když stojíš na kluzkém břehu řeky a někdo na tebe zezadu skočí (p), sklouzneš (q).“

„Někdo na mě skočil (p).“

„Toť se ví, že jsem sklouzl (q).“²⁵

Struktura tohoto úsudku odpovídá principu “Modus ponendo ponens“, můžeme o něm tedy říci, že je platný.

²⁴ SZYMANEK, K. *Umění argumentace*, s. 199 - 200.

²⁵ MILNE, A. A. *Medvídek Pú*, s. 159.

2) “Modus tollendo tollens“ (lat. způsob záporně záporný) - zákon klasické výrokové logiky. Stejně jako v prvním případě i tento název označuje jeden ze základních platných úsudkových schémat. I zde také platí, že stejný název se užívá i pro odvozovací pravidlo, které tomuto zákonu odpovídá.²⁶ Má tvar:

$$\begin{array}{l} \neg p \\ q \rightarrow p \\ \hline \neg q \end{array}$$

Úsudky s touto strukturou jsou vždy platné, není tedy nutné je ověřovat tabulkovou metodou.

Př.: Ve Stokorcovém lese se hledá Mrně: „Nejspíš šel domů,“ řekl Kryštůfek králíčkovi.

„Řekl ti ‚Sbohem, děkuju za pohoštění‘?“ řekl Králíček.

„Řekl mi jen ‚Dobrý den,‘“ řekl Kryštůfek Robin.

Králíček pokračoval: „Napsal ti psaní, jak se mu u tebe líbilo a jak lituje, že musel tak náhle odejít?“ Kryštůfek řekl, že ne.

Králíček řekl: „To je vážné. Ztratil se.“²⁷

Následně provedeme standardizaci argumentu, tedy vypíšeme premisy a závěr, které jsou obsaženy ve výše uvedeném příkladu:

P1: Kdyby šel Mrně domů (proměnná “p“), řeklo by sbohem, ... (proměnná “q“).

P2: Neřekl to, nenapsal.

Z: Ztratil se (Nešel domů).

Dalším krokem je nahrazení výroků proměnnými “p“ a “q“:

$$\begin{array}{l} p \rightarrow q \\ \neg q \\ \hline \neg p \end{array} \quad \text{Jedná se o úsudek platný.}$$

²⁶ SZYMANEK, K. *Umění argumentace*, s. 199 - 200.

²⁷ MILNE, A. A. *Medvídek Pú*, s. 127.

Nyní jsme si tedy představili základní platná úsudková schémata “Modus ponendo ponens“ a “Modus tollendo tollens“.

Kromě těchto dvou základních ovšem existují i jiné logické zákony. Úsudky s těmito schématy jsou rovněž platné. Já se zmíním o jednom takovém případě, a to je princip “Modus tollendo ponens“ (lat. způsob záporně kladný)²⁸. Uvedení právě tohoto pravidla není náhodné, neboť úsudek mající takovou strukturu se vyskytuje i v Milneově knize. Vztah mezi výroky je v tomto případě vyjádřen disjunkcí (tedy výroky spojuje spojka “nebo“) a k závěru se dochází skrz vylučování možností. Logické odvozovací pravidlo z tohoto zákona má tvar:

$$\begin{array}{l} \neg p \\ p \vee q \\ \hline p \end{array}$$

Podíváme-li se nyní na úsudek, který jsme ověřovali tabulkovou metodou, dojdeme k následujícímu závěru: Právě “Modus tollendo ponens“ je principem tohoto úsudku. Nyní si tedy příklad uvedeme ještě jednou. Struktura úsudku byla následující:

P1: Jeden z nás moc jí. (Pú (p) moc jedl nebo Králíček (q) moc jedl).

P2: Já to nejsem. (q)

Z: Pú moc jedl (p)

Když jsme zapsali úsudek pomocí proměnných, vypadal takto:

$$\begin{array}{l} p \vee q \\ \neg q \\ \hline p \end{array}$$

Nyní již je zřejmé, že principem tohoto úsudku je skutečně “Modus tollendo ponens“ a úsudek je tedy platný. Ověřování tabulkovou metodou nebylo třeba, nicméně prokázalo, že úsudek s uvedenou skladbou je skutečně platný.

²⁸ SZYMANEK, K. *Umění argumentace*, s. 200 - 201.

2.8.2 Neplatná úsudková schémata

Tak jako má logika svá platná úsudková schémata, má i svá neplatná. Následně představím dvě základní neplatná úsudková schémata.

1) Pokud nalezneme úsudek, ve kterém se ze zadního členu usuzuje na přední, jedná se o základní neplatné úsudkové schéma. Jde zde totiž o otočení implikace. V tomto případě totiž říkáme, že když platí “p“, platí “q“. Dále říkáme, že “q“ platí, tedy platí i “p“. Toto schéma má tedy tvar:

$$p \rightarrow q$$

$$q$$

—————

$$p$$

2) Druhé základní neplatné úsudkové schéma je takové, kdy z negace předního členu usuzujeme na závěr. Implikace nám v tomto případě říká, že pokud platí “p“, platí “q“. A jestli neplatí “p“, neplatí ani “q“. Úsudek má tedy následující podobu:

$$p \rightarrow q$$

$$\neg p$$

—————

$$\neg q$$

Pokud tedy nalezneme úsudky v předchozích dvou podobách, není třeba je ověřovat tabulkovou metodou. Víme, že argumenty s touto strukturou jsou vždy neplatné. Zákony klasické výrokové logiky nám tedy významně usnadňují určování platnosti těch argumentů, které lze v tomto logickém systému ověřit.

2.9 Využití predikátové logiky při ověřování platnosti argumentů

Už v informacích o použití výrokové logiky jsem uvedla, že tvrzení, která neobsahují příslušné spojky, jsou v tomto systému logiky neanalyzovatelná. Vzhledem k tomu, že výroková logika je systémem nejjednodušším, neumožňuje mnohdy dostatečně zohlednit všechny informace, které jsou v úsudku obsaženy. Ověření správnosti takových argumentů, lze provést pomocí systému predikátové logiky.

Nejčastěji užívaným logickým jazykem je jazyk predikátové logiky prvního řádu.²⁹ Ten bude pro analýzu tvrzení, která se vyskytují v Púových příbězích, dostačující. Výhodou systému predikátové logiky je, že v něm lze analyzovat vnitřní strukturu tvrzení, což ve výrokové logice nelze.³⁰ Logika, která nezvažuje vnitřní skladbu výroku, je v případech, kdy se správnost argumentu odvíjí právě od vnitřní struktury tvrzení, nepoužitelná.³¹

V predikátové logice dokážeme analyzovat vnitřní struktury tvrzení, neboť v ní pomocí nových funkcí můžeme přiřadit pravdivostní hodnoty individuím.³²

Abychom dokázali přepsat výrok v predikátové logice a porozumět mu, potřebujeme nejdříve znát významy jednotlivých členů zápisu. Obecné termíny, obecné konstanty, jsou zapisovány velkými písmeny. Malá písmena (x, y, z) označují tzv. individuové proměnné. Lze jimi zapsat právě jedno individuum, aniž bychom označili nějaké konkrétní.³³ Tvrzení dále obsahují logické kvantifikátory, pro označení „každý“ a „existuje (alespoň jeden)“. Výraz „každý“ pro obecné výrazy se odborně nazývá obecným kvantifikátorem a užíváme pro něj znak „ \forall “ zastupující výraz „pro každé“³⁴. Abychom mohli zkoumat výroky, které obsahují například výraz některý, je potřeba pracovat s dalším znakem „ \exists “, který je označením pro kvantifikátor existenční a odpovídá výrazu „existuje (nejméně jeden)“.³⁵

Pro názornost uvádím příklad argumentu ověřovaného pomocí predikátové logiky. Ukázka je opět z knihy „Medvídek Pú.“

Zvířátka se ztratila v lese a Pú říká: „Hledáme cestu domů a nenalzááme ji, tak jsem myslel, když budeme hledat pískoviště, jistě je nenajdeme, a to bude dobré, protože pak možná najdeme, co jsme nehledali, a to by mohlo právě být, co jsme ve skutečnosti hledali.“³⁶

Nyní provedeme standardizaci argumentu:

Hledáme (H1) cestu domů (CD) a nenalzááme ji (N).

P1: Pokud něco hledáme (třeba pískoviště (p)), pak to nenajdeme.

²⁹ KOLÁŘ, P. *Argumenty filosofické logiky*, s. 53

³⁰ KOLÁŘ, P. *Argumenty filosofické logiky*, s. 38

³¹ SOUSEDÍK, P. *Logika pro studenty humanitních oborů*, s. 184.

³² SOUSEDÍK, P. *Logika pro studenty humanitních oborů*, s. 188.

³³ SOUSEDÍK, P. *Logika pro studenty humanitních oborů*, s. 189.

³⁴ SOUSEDÍK, P. *Logika pro studenty humanitních oborů*, s. 189.

³⁵ SOUSEDÍK, P. *Logika pro studenty humanitních oborů*, s. 190.

³⁶ MILNE, A. A. *Medvídek Pú*, s. 171.

P2: Když to nebudeme hledat, najdeme to.

Z: Nebudeme hledat cestu domů, najdeme ji.

Následně přepíšeme argument pomocí symbolů predikátové logiky:

$Hl(p) \wedge N(CD)$

$\forall x (Hl(x) \rightarrow \neg N(x))$

$\forall x (\neg Hl(x) \rightarrow N(x))$

Úsudek platný.

$Hl(p) \leftrightarrow \neg Hl(CD)$

$Hl(p) \rightarrow N(CD)$

O tomto úsudku můžeme říct, že je platný. Jedná se však o nedokonalý úsudek.

Již dříve jsme upozornili na to, že při ověřování platnosti úsudků je pro nás důležitá jazyková forma argumentu. Řekli jsme si, že jeho věcným obsahem se nebudeme zabývat, protože pravdivost nebo nepravdivost výroku nemá vliv na to, jestli je úsudek platný nebo neplatný. Zároveň jsme ovšem také sdělili, že úsudek platný může být dokonalý jen v případě, že z pravdivých premis vyplývá i pravdivý závěr. V případě, kdy jsou premisy nepravdivé, se jedná o nedokonalý úsudek. To je případ výše uvedeného úsudku. V něm se totiž nachází hned několik chybných premis.

Například druhá premisa $\forall x (Hl(x) \rightarrow \neg N(x))$ říká, že pro všechna x platí, že když je hledáme, nenalzáme je. Na základě jednoho případu si tak Pú vytvořil chybně jakési obecné pravidlo. I další premisa $\forall x (\neg Hl(x) \rightarrow N(x))$ je chybná. Jedná se o inverzi, tedy obrat. Pú podle první špatné premisy vytvořil druhou.

Na závěr pro úplnost uvádím, že z hlediska pohledů na jazyk existují tři možné metody, jakými lze zjistit platnost argumentu:

- a) Syntaktická metoda, kde argument označujeme za správný, pokud mezi jazykovými termíny existují určité vztahy.
- b) Sémantická metoda, kde správnost argumentu závisí na realitě, jakou termíny označují.

- c) Pragmatická metoda, kde správnost argumentu odvozujeme od vztahu mezi argumentem a uživatelem jazyka. Tato metoda se však vzhledem k vývoji formální logiky neuzívá.³⁷

³⁷ SOUSEDÍK, P. *Logika pro studenty humanitních oborů*, s. 26.

3 Kniha o medvídkovi Pú a reakce na její vydání

Protože se v této práci budu zabývat zkoumáním logiky v literatuře, je vhodné zvolit takovou literaturu, ve které budou uvedeny myšlenkové postupy vedoucí k nějakým závěrům. V literatuře pro dospělé nebývá často sled myšlenek vyjádřen. Automaticky se očekává, že dospělý čtenář má potřebné zkušenosti, díky kterým sám pochopí, co vedlo literární postavy ke konkrétním závěrům, co bylo příčinou nějakého stavu, apod.

Naopak pro děti je zdůvodňování jevů velmi žádoucí, řekla bych až nutné. Malý člověk nemá takové znalosti jako dospělí lidé a bez odůvodnění by pro něho byly mnohé jevy a myšlenkové pochody těžko pochopitelné. Z tohoto důvodu jsem se zaměřila na zkoumání logiky v dětské literatuře.

Volba padla na knihu “Medvídek Pú“, kterou napsal anglický spisovatel Alan Alexander Milne. Tato kniha je určena malým dětem na počátku školní docházky. Proto předpokládám, že se v ní budou vyskytovat logické postupy, které vedou postavy v Púových příbězích k určitému rozhodnutí, nebo které objasňují, co situacím v knize předcházelo.

Kniha s Púovými příběhy poprvé vyšla v roce 1924 a na základě mnoha příznivých reakcí se dočkala pokračování. V roce 1926 vyšla kniha “Pú a zátiší“. Oba díly později začaly vycházet v jediné knize s názvem “Medvídek Pú“, což je i případ překladu, ze kterého vycházím ve své práci.

Dílo si získalo okamžitě po svém zveřejnění srdce mnoha čtenářů. Na základě těchto ohlasů byla kniha přeložena do několika desítek cizích jazyků. Kniha se těší stále velké popularitě po celém světě, a to i přesto, že uběhlo přes 80 let od jejího prvního vydání.

3.1 Přehled vybrané tvorby pro děti vycházející z knihy “Medvídek Pú“

Jak jsem už uvedla, kniha o medvídkovi se stala ihned po svém uvedení na trh velmi žádanou. Překvapivé ovšem je, že její vydání vedlo ke vzniku i dalších prací. Na její motivy vznikly nejen nové knihy, ale setkáme se i s filmovým zpracováním Milneova díla. Některé filmy a knihy obsahují původní příběhy, jiné přináší zcela nová dobrodružství.

Je důležité poznamenat, že v roce 1930 koupil od A. A. Milnea americká a kanadská autorská práva na Púa americký literární agent Stephen Slesinger. Již v r. 1931 získala od

Slesingera autorská práva společnost Walt Disney.³⁸ Po Milneově smrti v r. 1961 prodala jeho žena další licence rovněž Waltu Disneymu. Práva údajně vyprší až v r. 2026.³⁹ Z informací týkajících se autorských práv je zřejmé, že téměř veškerá další tvorba s plyšovým medvídkem pochází z produkce společnosti Walt Disney.

Vzhledem k pestrosti tvorby, která se Púem inspirovala, jsem se rozhodla pro její hlubší analýzu. Jejím předmětem budou stejně jako u knihy od A. A. Milnea logické postupy. Na následujících stránkách tedy představím nejen tvorbu, která vznikla na motivy medvídky Pú, ale přinesu i příklady logického usuzování, které jsem v nich našla.

3.1.1 Literární tvorba

Než se začnu zabývat literární tvorbou z dílny společnosti Walt Disney, zmíním jednu výjimku, která dílem této společnosti není.

Před pár lety se fanoušci z celého světa mohli poprvé začíst do autorizovaného pokračování nových dobrodružství medvídky Pú. Od vydání Púových příběhů přitom uběhlo více než 80 let. První a dosud jediné autorizované pokračování o medvídkovi Pú bylo vydáno v roce 2009 v Londýně. V českém jazyce si ho čtenáři mohli přečíst již v následujícím roce, tedy v roce 2010. Nese název “Návrat do Stokorcového lesa“ a jeho autorem je David Benedictus. Pokračování se podařilo vydat, i když většina britské společnosti na začátku odmítala možné pokračování Púových příběhů jako zásah do kulturního dědictví. Autor v něm navazuje na knihu “Púovo zátiší“ a snaží se o důstojné pokračování Milneova díla. Dostal požehnání od společnosti Trustees of the Pooh Properties, která vlastní některá z práv na původní knihy.⁴⁰

V Benedictusově knize, stejně jako v Milneově Púpvi, lze nalézt velké množství příkladů argumentace. Na ukázkou zde uvádím tři příklady:

1) Když Klokanice o něčem řekla, že je to pravda, potom to byla pravda. Klokanice řekla, že je to pravda, potom to opravdu musela být pravda.⁴¹

³⁸ ZEMANOVÁ, I. 2004. *Disneymu stačí k radosti medvědi* [online]. Hospodářské noviny [cit. 7.3.2015]. Dostupné z WWW: <http://archiv.ihned.cz/c1-14200490-disneymu-staci-k-radosti-medvedi>.

³⁹ PŘEČKOVÁ, P. 2013. *Medvídek Pú* [online]. [cit. 7. 3. 2015]. Dostupné z WWW: <http://dopohadky.cz/medvidek-pu>.

⁴⁰ ČTK. 2009. *Medvídek Pú, Prasátko, Ijáček a Kryšťufek Robin se dočkají pokračování* [online]. [cit. 7. 3. 2015]. Dostupné z WWW: http://www.lidovky.cz/medvidek-pu-prasatko-ijacek-a-krystufek-robin-se-dockaji-pokracovani-1is-/ln_kultura.asp?c=A091001_134810_ln_kultura_jk.

⁴¹ BENEDICTUS, D. *Návrat do Stokorcového lesa*, s. 19.

2) *Prasátko vysvětluje: „Kryštůfek Robin musí přijet z místa, odkud se sem vrací, Králíčku, a musí to být hodně dlouhá cesta, protože kdyby nebyla, už by tady byl.“⁴²*

3) *Králíček říká: „Všichni by měli mít zahrádky jako já. Potom bychom si mohli pěstovat v řádkách zeleninu jako Římané.“*

„Římané pěstovali v řádkách zeleninu?“ zeptal se Kryštůfek Robin.

„No,“ odpověděl Králíček, „jestli pěstovali zeleninu, byla by v řádkách, protože pěstovat něco v kruzích je příliš obtížné.“⁴³

A nyní již přejdu na literární tvorbu, která vznikla pod taktovkou společnosti Walt Disney a více či méně se inspiruje původním dílem A. A. Milnea. Je třeba říci, že tato společnost vydala velké množství příběhů o medvídkovi Pú a tím velmi přispěla k jeho zpopularizování. Těžko by se asi původní kniha těšila u dětských čtenářů tak vysoké oblibě, jakou v současnosti stále má.

Srovnávala jsem například původní knihu se stejnojmennou knihou “Medvídek Pú” vydanou společností Walt Disney. V nové verzi Pú například také došel k závěru, že kolem sebe nemá pravé včely.⁴⁴ Oproti originálu ale chybí medvídkův úsudek, že když to nejsou pravé včely, nemají asi pravý med.⁴⁵ V knize se nenachází ani usuzování, které jsem uvedla v příkladu u argumentační výpovědi. Kryštůfek nestojí před volbou, zda zachránit balónek nebo Púa, protože balónek byl propíchnán rojem včel.⁴⁶ Porovnávaná kniha se sice opírá o Milneho dílo, ale jedná se jen o výběr některých příběhů, které jsou navíc mnohdy upraveny. O příklady logického usuzování, které lze ve velkém množství v původní Milneově tvorbě najít, je ochuzena.

Podobný dojem lze získat i z další tvorby z produkce společnosti Walt Disney. Ačkoli knihy mnohdy přináší příběh už dobře známý z četby o medvídkovi Pú, je hodně pozměněn a úsudky chybí. To je i případ knih “Medová dobrodružství“, “Pokladnice příběhů ze stokorcového lesa“, “Pohádky pro medvídko Pú“ a mnohých dalších. Setkala jsem se ale i s knihami, které obsahují nová dobrodružství. Mezi ně patří knihy “Hopsavé přátelství“ a “Tygrův příběh.“

⁴² BENEDICTUS, D. *Návrat do Stokorcového lesa*, s. 26.

⁴³ BENEDICTUS, D. *Návrat do Stokorcového lesa*, s. 50 - 51.

⁴⁴ DISNEY, *Medvídek Pú*, s. 18

⁴⁵ MILNE, A. A. *Medvídek Pú*, s. 13

⁴⁶ DISNEY, *Medvídek Pú*, s. 18

Všechny výše uvedené knihy jsou charakteristické žádným nebo velmi malým množstvím úsudků. Příběhy a argumenty, které se v nich vyskytují, jsou bez problémů srozumitelné i menším čtenářům, než jak tomu bylo u původního Milneho díla. Je pravděpodobné, že se tím Disney snaží přitáhnout k Púovi i podstatně mladší děti, než ty školního věku. Charakteristické pro jmenované knihy je, že z velké části jde o pouhá vyprávění a argumentaci v nich lze najít jen zřídka. Na rozdíl od původní knihy jsou velmi bohatě ilustrované. Rozsah textu je zde minimální.

3.1.2 Audio a video nosiče s příběhy o medvídkovi Pú

Jak již bylo výše uvedeno, autorská práva na Milneho dílo získala společnost Walt Disney. Ta je nakoupila od S. Slesingera, kterému je předtím prodal Milne. Práva se týkala i komerčního využití. Disney těchto práv beze zbytku využil a na trhu se už od sedmdesátých let dvacátého století objevují filmy inspirované jak původní knihou, tak obsahující zcela nové příběhy.

Již v roce 1977 byl uveden do kin celovečerní film „Nejlepší dobrodružství“. Získal dokonce prestižní filmovou cenu – Oscara. Pú od té doby patří mezi nejoblíbenější a nejlépe vydělávající animované postavy.⁴⁷ Tento film přináší příběhy z knihy „Medvídek Pú.“ Úsudky se objevují zřídka. Pokud jsou, pak vychází z Milneovi předlohy.

Př.: „To bzučení něco znamená.“

„Jediný důvod k bzučení, který znám je ten, že jsi včela.“

„A jediný důvod k tomu být včelou je dělat medík.“

„A jediný důvod, proč dělat medík je, abych ho mohl jíst.“⁴⁸

Pro srovnání použití logických postupů dále uvádím jako příklad tvorby film „Prasátko a velký příběh“, který je o hledání prasátka a vzpomínání jeho přátel na to, co společně zažili. Děj se díky vzpomínkám vrací k dobrodružstvím, která Milne napsal. Dalším filmem, ve kterém jsem hledala příklady usuzování, je „Medvídek Pú.“ Ten je inspirovaný pěti původními příběhy. V tomto snímku hledají kamarádi pro Ijáčka nový ocas, což je také jeden z původních Púových příběhů.

⁴⁷ ČESKÁ TELEVIZE, 2015. *Medvídek Pú: Nejlepší dobrodružství* [online]. [cit. 13. 3. 2015]. Dostupné z WWW: ceskatelevize.cz/porady/10206082286-medvidek-pu-nejlepsi-dobrodruzstvi/20838146178/.

⁴⁸ DISNEY, *Medvídek Pú - Nejlepší dobrodružství* [DVD]. Praha: 2012

Př.: Tygr se nemůže starat o maličkého (= tygra, který vznikl odrazem v balónku).

Maličkému by se mohlo něco stát, protože ve Stokorcovém lese číhá nebezpečí.

Stokorcový les potřebuje hrdinu. (který by ho zbavil nebezpečí)

Jediný hrdina je zde Tygr.

(Stokorcový les potřebuje tygra. Kde je tygr, tam je nebezpečí).⁴⁹

Poté, co jsem shlédla uvedené filmy, musím konstatovat, že zde platí to stejné, co lze říci o literární tvorbě, která je rovněž dílem společnosti Walt Disney. Úsudky se totiž i ve filmech vyskytují velmi vzácně. Přestože je ve všech snímcích patrná inspirace příběhy z knihy „Medvídek Pú,“ ve filmovém zpracování úsudky charakteristické pro původní Púovi příběhy téměř nenajdeme.

Pro kompletnost nemohu opomenout zvukové nosiče s námětem medvídků Pú. V České republice vyšly příběhy z Milneovi knihy namluvené na třech CD. Jedná se o výběr kapitol z původní knihy. Text namluvil Marek Eben. CD „Medvídek Pú,“ „Medvídek Pú a tygr“ a „Zátiší medvídků Pú“ se těší velké oblibě. Marek Eben čte příběhy přímo z českého překladu knihy „Medvídek Pú,“ proto se tam vyskytují právě takové logické postupy, které se vyskytují v originálu. Jednotlivé příběhy jsou někdy zkráceny, ale jejich obsah není jinak pozměněný.

3.2 Přehled vybrané tvorby pro dospělé motivované Púovými příběhy

Neméně zajímavé je i to, že Pú podnítl mnohé spisovatele k napsání knih zcela odlišného populárně-naučného charakteru. Tito spisovatelé zdaleka nepovažovali Milneovo dílo jen za dětskou literaturu. Pomocí medvídkových dobrodružství se snažili osvětlit například jádro náboženství či vědecké disciplíny. Díky nim se s obsahem knihy o Púovi seznámilo i mnoho dospělých čtenářů.

Pro zajímavost zmiňuji například knihu „Pú a filosofové“, ve které její autor T. J. Williams vykládá dějiny filosofie na Milneově knize. V Púovi je prý obsažena celá západní filosofie. Například na jednání plyšového Púa prezentuje Williams prvky Aristotelova učení. Když Pú říká, že buď Ijáček ocas má nebo nemá,⁵⁰ vykládá tak axiom aristotelské logiky – zákon vyloučeného třetího.⁵¹ Oslík zas svým charakterem představuje dle Williamse

⁴⁹ DISNEY, Medvídek Pú [DVD]. Praha: 2011

⁵⁰ MILNE, A. A. *Medvídek Pú*, s. 28

⁵¹ WILLIAMS, T. J. *Pú a filosofové*, s. 29

typického stoika.⁵² Další, neméně zajímavou knihou, je “Pú a starověká mystéria“, která vznikla rovněž rukou T. J. Williamse. Mimo jiné v ní upozorňuje na vztah mezi Púem a hermeneutickou filosofií. Například když zpívá Pú svou píseň o přemýšlení na sluníčku,⁵³ vyjadřuje prý svůj solární vztah, který byl pro hermeneutiky velmi důležitý.⁵⁴

Knih o medvídkovi Pú také posloužila spisovateli B. Hoffovi. Ten napsal knihu “Pú a Tao“, která se záhy stala bestsellerem. Jeho cílem bylo osvětlit zásady Taoismu pomocí Púa a současně taoismem objasnit medvídko Pú.⁵⁵

Spisovatel M. D. France se při vykládání etikety inspiroval rovněž Púem. Vznikla tak kniha “Pú a etiketa.“ Například v kapitole o konverzaci vysvětluje France, že počasí je vhodným začátkem rozhovoru, neboť zajímá téměř každého.⁵⁶ Na potvrzení svých slov autor uvádí text, kdy se Ijáček setká s Kryštůfkem Robinem. Ijáček říká, že mrzne a poté se rozzáří, že už dlouho nebylo zemětřesení.⁵⁷

Milneho dílo inspirovalo i mnohé další autory a je tedy evidentní, že kromě dětí zaujalo i nespočet dospělých čtenářů. Pokládám za vhodné ovšem zmínit, že podle dostupných informací A. A. Milne vystudoval matematiku. O spojení s filosofií však neexistují žádné důkazy. Zajímavé ovšem je, že ačkoliv psal Milne knihu o Púovi inspirován svým malým synkem, přesto mu prý z této knihy nečetl. Jeho cílem údajně nebylo napsat knihu pro dětské čtenáře, nýbrž pro děti, které zůstaly v nás dospělých.⁵⁸ Stejný názor, tedy že kniha “Medvídek Pú“ nebyla psána pro děti, zastává například výše uvedený spisovatel T. J. Williams.

3.3 Vydání Milneova Púa v Čechách

Knih o medvídkovi Pú se dočkala překladu i do českého jazyka. Čeští čtenáři si ji mohli ve své mateřštině poprvé přečíst už v roce 1938. Právě tehdy ji nakladatelství Albatros poprvé vydalo. Tato četba byla vydána se souhlasem ministerstva školství a určena pro žáky základní školy. Cílovou skupinou jsou tedy čtenáři od 6 let. Osobně jsem se přesvědčila, že

⁵² WILLIAMS, T. J. *Pú a filosofové*, s. 31

⁵³ MILNE, A. A. *Medvídek Pú*, s. 174

⁵⁴ WILLIAMS, T. J. *Pú a starověká mystéria*, s. 60 - 61.

⁵⁵ HOFF, B. *Pú a tao*, s. 9

⁵⁶ FRANCE, D. M., *Pú a etiketa*, s. 44-45.

⁵⁷ MILNE, A. A. *Medvídek Pú*, s. 106

⁵⁸ LUNATUDE.COM. 2007. A. A. *Milne* [online]. [cit. 10. 3. 2015]. Dostupné z WWW: just-pooh.com/milne.html

pro menší děti je obsah knihy se všemi myšlenkovými pochody postav jen těžko pochopitelný.

I v současnosti se kniha těší stále velké popularitě, což dokládá i poslední český překlad této knihy vydaný v r. 2008. Jedná se již o dvanácté vydání a vyšlo rovněž, stejně jako všechna předchozí vydání, v nakladatelství Albatros.

Všech dvanáct vydání vychází z původního překladu Hany Skoumalové. Pro úplnost jsem srovnala několik vydání: čtvrté z roku 1978, sedmé z roku 1988 a poslední, dvanácté vydání, z roku 2008. Všechny výtisky jsou obsahově naprosto identické.

Jednotlivá vydání se liší jen rozdílnými ilustracemi. Původní knihu ilustroval anglický karikaturista a ilustrátor Ernest Howard Shepard a údajně medvídko Pú nenáviděl. Kresby plyšového medvídko a jeho kamarádů přinesly Shepardovi nevídanou slávu, zastínily ale veškerou jeho předchozí i následující práci.⁵⁹

V českých vydáních knihy “Medvídek Pú“ se nejčastěji setkáme s ilustracemi od pana Jaromíra Zápala. Jeho kresby jsou, na rozdíl od Shepardových, barevné. Potomci A. A. Milnea nyní trvají na tom, aby v současnosti vydávané knihy obsahovaly původní černobílé Shepardovi ilustrace, což je i případ posledního českého vydání.

3.4 Logika v příbězích o Púovi

Po přehledu zdrojů, které na knihu “Medvídek Pú“ navazují, jsem došla k překvapivým zjištěním. I když téměř všechny uvedené prameny obsahují alespoň do jisté míry příběhy, které se v původní knize o plyšovém medvídkovi vyskytly, přesto se zdá, že logické postupy v nich nejsou přítomny zdaleka v takovém množství, jak tomu bylo v Milneově knize.

Z tohoto důvodu jsem se rozhodla, že v následující části, ve které se budu věnovat analýze logických postupů, doplním úsudky z původní knihy o úsudky z jiného vybraného díla, které na motivy Milneova Púa vzniklo.

⁵⁹ GEATWICK J. 2015. *Medvídek Pú a muž, který ho nenáviděl – ilustrátor Shepard* [online]. [cit. 20. 3. 2015]. Dostupné z WWW: <http://citarny.cz/index.php/knihy-lide/autori-a-knihy/ilustratori-a-detske-knihy/449-shepard-medvidek-pu-ilustrace-kniha>

4 Analýza logických postupů v dílech o medvídkovi Pú

Nyní přecházíme do praktické části této bakalářské práce. Budu se v ní věnovat vyhledání a prozkoumávání zdrojů v knize „Medvídek Pú“. Pomocí nástrojů logiky v ní ověřím přítomnost a charakter logických postupů. Kromě samotného díla A. A. Milnea navíc stejnému zkoumání podrobím i jiné dílo a to z tvorby společnosti Walt Disney. To mi umožní srovnání s původní knihou a nalezení závěru, zda a jakým způsobem se liší logické postupy v původní a navazující tvorbě.

Jak jsem již dříve uvedla, všechna česká vydání Púových příběhů od A. A. Milnea, jsou až na ilustrace shodná, míněno doslovně. Pokud v této práci odkazují na uvedenou knihu, pak odkazují na 7. vydání z roku 1988.

4.1. Příklady usuzování z knihy „Medvídek Pú“

Dílo A. A. Milnea, tedy kniha kterou zkoumám, dle mého očekávání obsahuje značné množství příkladů usuzování. Pú a jeho přátelé tedy v duchu dětských potřeb zdůvodňují vlastní kroky a příčiny svých rozhodnutí. Celkem jsem našla přes tři desítky příkladů usuzování. V této části práce se budu podrobně věnovat analýze nalezených argumentů a jejich ukázkám. Budu hodnotit pouze takové úsudky, které je možno ověřit ve dvou základních logických systémech, tedy ve výrokové a predikátové logice. Tomu odpovídá i následující členění úsudků.

4.1.1 Úsudky ověřitelné jazykem výrokové logiky

K ověření většiny úsudků ve zkoumané knize bylo možno použít nejjednodušší jazyk formální logiky, tedy výrokovou logiku. V původní knize o medvídkovi Pú jsem našla celkem 29 úsudků ověřitelných v tomto logickém systému. Nyní si podrobněji rozebereme, o jaké úsudky se jedná a jakým logickým schématům odpovídají. Uvedu příklady úsudků, které kopírují dvě základní platná úsudková schémata, a rovněž doplním příklady neplatných úsudků.

1. typ – platné úsudkové schéma „Modus ponendo ponens“:

Struktura největšího množství argumentů kopíruje platné úsudkové schéma „Modus ponendo ponens“. Z celkových 29 úsudků mělo 18 z nich toto schéma. Tvoří tedy téměř třetinu z celkového počtu úsudků. Tento výsledek se dal očekávat, neboť „Modus ponendo ponens“ je nejběžnějším a nejjednodušším principem výrokové logiky. Vzhledem k tomu, že

zkoumáme dětskou literaturu, je pochopitelné, že nalezené úsudky budou jednoduché a tedy i pro malé čtenáře dobře chápatelné. Uvádím následující příklad:

Pú říká sově: „Kdybychom mohli pomoci Prasátku do schránky na dopisy, mohlo by se protáhnout otvorem, kterým se házejí dopisy, slézt po stromě dolů a přivolat nám pomoc.

Prasátko otevřelo schránku a vlezlo do ní. Soukalo se a soukalo, až se vysoukalo ven.

„Už je dobře“, zvolalo schránkou. „Tvůj strom byl, Sovo, větrem vyvrácen a přes dveře leží větev, ale s Kryštůfkem Robinem ji odtáhneme a přineseme provaz pro Púa a teď půjdu k němu a řeknu mu to....“⁶⁰

Standardizace argumentu:

P1: Kdyby mohli pomoci prasátku do schránky (p), mohlo by přivolat pomoc (q).

P2: Prasátko vlezlo do schránky

Z: Prasátko šlo pro Kryštůfka (přivolalo pomoc)

Schéma argumentu:

p → q

p

q

Jedná se o schéma “Modus ponendo ponens“, úsudek je tedy platný.

2. typ – platné úsudkové schéma “Modus tollendo tollens“:

V knize se rovněž můžeme setkat s několika úsudky, jejichž principem je “Modus tollendo tollens“. U Púa jsem našla 3 úsudky, které kopírují toto schéma. Stejně jako u prvního typu i zde uvádím příklad:

Klokanice předstírala, že neví, že má doma místo svého klokánka prasátko. Chvíli na to, co ho vykoupala, přišel Kryštůfek Robin:

„Kryštůfku Robine! Kryštůfku Robine!“ zvolalo prasátko. „Řekni Klokanici, kdo jsem!“

.... „Jsem prasátko.“

⁶⁰ MILNE, A. A. *Medvídek Pú*, s. 180 - 183.

Kryštofek Robin zavrtěl hlavou. „Ale ty nejsi Prasátko,“ řekl. „Znám Prasátko dobře a to má docela jinou barvu.“⁶¹

Podoba standardizovaného argumentu:

P1: Prasátko (p) má jinou barvu (je růžové, (q))

P2: (nemáš jinou barvu (nejsi růžové))

Z: Nejsi prasátko.

Schéma argumentu:

$p \rightarrow q$

$\neg q$

$\neg p$

Jedná se o schéma “Modus tollendo tollens“, úsudek je platný.

Z rozboru argumentů Milneových postav vyplynulo, že převážná část úsudků je platná a ověřitelná výrokovou logikou. Jak již bylo řečeno, celkem jsem našla 29 úsudků ověřitelných ve výrokové logice. Z tohoto počtu jich je 25 platných. Jedná se tedy o více než 85% všech úsudků. Několik úsudků v knize bylo neplatných, konkrétně jsem tento výsledek zjistila u 4 úsudků. Stejně jako v případě platných úsudkových schémat nyní uvedu příklady k těm neplatným.

1. typ – neplatné úsudkové schéma – ze zadního členu usuzujeme na závěr

Následuje případ neplatného úsudku, který odpovídá výše popsanému typu:

„Sova,“ řekl Králíček úsečně, „ty a já máme mozek. Ostatní mají v hlavě slámu. Musí-li se tu v Lese o něčem přemýšlet – a když říkám přemýšlet, tak myslím přemýšlet –, dokážeme to jen ty a já.“⁶²

Standardizovaný argument:

Sova a Králíček (p) umí přemýšlet (q).

⁶¹ MILNE, A. A. *Medvídek Pú*, s. 66.

⁶² MILNE, A. A. *Medvídek Pú*, s. 144.

Má-li někdo přemýšlet, musí to být Sova a Králíček

Schéma argumentu:

$p \rightarrow q$

q

p

Ze struktury úsudku je evidentní, že ho není třeba ověřovat. Výroky v něm obsažené jsou obrácenými implikacemi. V případě obrácené implikace jsou úsudky vždy neplatné.

2. typ – neplatné úsudkové schéma – z negace předního členu usuzujeme na závěr.

Nyní si stejně jako v případech ostatních schémat uvedeme příklad z knihy o medvídkovi: Pú říká Kryštůfkovi Robinovi:

„Zrovna jsem přemýšlel a došel jsem k závažnému poznatku. Tohle nejsou ty pravé včely.“

„Opravdu?“

„Opravdu. Tak asi nebudou mít ten pravý med.“⁶³

Standardizovaný argument:

P1: Pravé včely (p) mají pravý med (q)

P2: Tohle nejsou ty pravé včely

Z: Asi nebudou mít pravý med.

Zápis argumentu ve výrokové logice:

$p \rightarrow q$

$\neg p$

$\neg q$

O tomto úsudku můžeme bez dalšího ověřování říci, že je neplatný. Vychází totiž z negace předního členu, což jak již víme, je základní neplatné úsudkové schéma. Tabulku

⁶³ MILNE, A. A. *Medvídek Pú*, s. 13.

pravdivostních hodnot přesto přikládám, neboť implikace je v argumentech Púa a jeho přátel nejběžnější způsob spojení výroků. Považuji tedy ukázkou ověření argumentu s implikací pomocí tabulkové metody za vhodnou.

Pro určení pravdivostních hodnot implikace je nutné uvést informaci, že implikace není pravdivá pouze v případě, že první výrok je pravdivý a druhý nepravdivý.⁶⁴

P	Q	$\neg P$	$\neg Q$	$p \rightarrow q$	$\neg P$	$\neg Q$
1	1	0	0	1	0	0
1	0	0	1	0	0	1
0	1	1	0	1	1	0
0	0	1	1	1	1	1

Tabulka potvrzuje, že analyzovaný úsudek je neplatný. Z třetího řádku pravdivostních hodnot je zřejmé, že závěr z premis nevyplývá. Přestože jsou premisy pravdivé, závěr je nepravdivý.

4.1.2 Úsudky ověřitelné jazykem predikátové logiky

Přestože jsem většinu úsudků ověřovala nejjednodušším logickým systémem, tedy ve výrokové logice, našla jsem 5 argumentů, pro jejichž ověření jsou možnosti výrokové logiky nedostačující. Jak bylo již řečeno v teoretické části týkající se predikátové logiky, tento logický jazyk umožňuje analyzovat vnitřní strukturu tvrzení.⁶⁵ Níže je uveden příklad úsudku z Púa, který je zapsán symboly predikátové logiky.

*Pú se díval na své pracky (p). Věděl, že jedna je pravá (pr) a jedna levá (l) a že když pozná, která z nich je pravá, tak ta druhá musí být levá, ale nikdy nevěděl jak začít.*⁶⁶

Nyní argument přepíšeme jazykem predikátové logiky.

$$\forall x (p \rightarrow pr \vee l)$$

$$\forall x (p \rightarrow (pr \rightarrow \neg l))$$

$$pr$$

$$\neg pr \rightarrow l$$

Úsudek je platný.

⁶⁴ SOUSEDÍK, P. *Logika pro studenty humanitních oborů*, s. 163.

⁶⁵ SOUSEDÍK, P. *Logika pro studenty humanitních oborů*, s. 188.

⁶⁶ MILNE, A. A. *Medvídek Pú*, s. 144.

Z analýzy všech argumentů nalezených v knize „Medvídek Pú“ vyplývá, že převážná část úsudků jsou úsudky platné. Téměř všechny jsou ověřitelné ve výrokové logice a největší část má strukturu odpovídající platnému úsudkovému schématu „Modus ponendo ponens“. Několik úsudků odpovídalo schématu „Modus tollendo tollens“. Úsudky ověřené v predikátové logice byly všechny platné. Nenalezla jsem tedy takový úsudek, který by bylo nutné analyzovat v systému predikátové logiky, a zároveň by byl neplatný. V celé knize jsem tedy našla pouze čtyři neplatné úsudky.

4.2 Argumentace ve srovnávané literatuře

Během práce s knihou o medvídkovi Pú jsem se rozhodla provést podrobnou analýzu i jednoho díla, které na motivy Púa vzniklo. Stanovila jsem si za cíl získat informace o tom, jaký je rozdíl mezi Milneho knihou a dalšími zdroji z hlediska logických postupů. Stejně jako v Púových příbězích tedy nyní uvedu příklady usuzování z vybraného literárního díla.

Největší shodu s původním dílem z hlediska množství a struktury úsudků lze nalézt v autorizovaném pokračování „Návrat do Stokorcového lesa“ od Davida Benedictuse, o kterém jsem se podrobněji zmínila ve čtvrté kapitole. Toto dílo tvoří ovšem výjimku z ostatní literární tvorby vzniklé na motivy Púa. Z tohoto důvodu jsem si pro srovnávací analýzu zvolila jiný zdroj.

Jako nejrepresentativnější navazující literární dílo se z hlediska vlastnických práv, vývoje a objemu tvorby jeví některá kniha, která vznikla v dílně společnosti Walt Disney. Už ve třetí kapitole, která je mimo jiné věnována pramenům navazujícím na původní knihu o Púovi, jsem uvedla, že dle provedených zjištění se příklady usuzování v dílech vzniklých ve společnosti Walt Disney vyskytují zřídka. Je tedy evidentní, že četnou přítomnost argumentace nelze očekávat.

V knihách, které Disney vydal, se velmi často opakují zápletky z původní Milneho tvorby. Příklady argumentace však většinou chybí, případně se vyskytnou pouze takové, které jsou známy z knihy od A. A. Milnea.

S ohledem na výše uvedená fakta byla k porovnání argumentace přítomné v navazující tvorbě zvolena kniha „Tygrův příběh“. Tato kniha přináší zcela nová dobrodružství a spolu s nimi tedy i nové argumenty. Množství úsudků je však minimální. V této knize, stejně jako v jiných, převládá pouhé vyprávění. Rozbor nalezených argumentů by měl pomoci splnit cíl,

který jsem si v souvislosti s touto prací stanovila. Rozbor může přinést zajímavé informace a umožnit tak porovnání logických postupů s původními Milneovými příběhy.

V knize Tygrův příběh se překvapivě nalézají úsudky, jejichž schéma je z hlediska formálního jazyka logiky shodné. Nejvíce se v ní vyskytují platné úsudky ověřitelné ve výrokové logice. Jejich rozbořením bylo možné objevit další shodu s knihou A. A. Milnea. Nejvíce platných úsudků totiž rovněž svou strukturou odpovídá schématu “Modus ponendo ponens“. V analyzované knize Walta Disneye lze rovněž najít i úsudek typu “Modus tollendo tollens“ a vyskytují se v ní i neplatné úsudky.

Nyní si ke každému nalezenému typu uvedeme příklady, stejně jako jsme to učinili u knihy “Medvídek Pú“.

1. typ – platné úsudkové schéma “Modus ponendo ponens“, příklad:

*„Kde jen můžou ti tygři bydlet?“ povzdychl si Tygr smutně.
„Tak jim napiš dopis!“ napadlo Klokánka.
Tygr hned popadl pero a začal psát.⁶⁷*

Standardizovaný argument:

P1: Když napíše Tygr dopis (p), bude vědět, kde ostatní tygři bydlí (q).

P2: Napíše dopis.

Z: Bude vědět, kde ostatní tygři bydlí.

Schéma argumentu:

$p \rightarrow q$

p

q

Jedná se o schéma “Modus ponendo ponens“,
úsudek je tedy platný.

Je třeba říct, že i když jsem úsudky tohoto typu našla v knize o tygrovi nejčastěji, jedná se pouze o tři takové příklady usuzování.

2. typ – platné úsudkové schéma “Modus tollendo tollens“:

⁶⁷ DISNEY, *Tygrův příběh*, s. 35.

„Nechcete si teď někdo se mnou zaskákat?“ křičel Tygr. Tygrovi kamarádi se rozpačitě podívali jeden na druhého. Byli pořádně zabláceni.

„Potíž je v tom,“ osmělilo se Prasátko, „že my neumíme skákat jako tygři, protože...“

„...protože zkrátka nejsme tygři,“ dokončil za něj Pú.⁶⁸

Standardizace argumentu:

P1: (Tygři (p) umí skákat (q))

P2: My neumíme skákat

Z: Nejsme tygři.

Schéma argumentu:

$p \rightarrow q$

$\neg p$

$\neg q$

Jedná se o schéma “Modus tollendo tollens“,
úsudek je tedy platný.

Tento úsudek je jediný, o kterém mohu říci, že by kopíroval schéma “Modus tollendo tollens“

V této knížce lze nalézt i dva neplatné úsudky. Níže uvedu příklad, který odpovídá jednomu ze základních neplatných úsudkových schémat.

Typ – neplatné úsudkové schéma – z negace předního členu usuzujeme na závěr.

Tygr s Klokánkem se vydali přímo do Sovina příbytku a zeptali se jí, kde mají hledat tygrovu rodinu:

„Napřed musíte najít rodokmen,“ vysvětlila jim Sova. Tygr zjistil, že obrázky Soviny rodiny tvoří něco jako rozvětvený strom – to byl asi ten rodokmen! „Půjdeme hledat můj rodokmen!“ zvolal Tygr.⁶⁹

Tygr najednou uviděl strom s velice zvláštním kmenem.

⁶⁸ DISNEY, *Tygrův příběh*, s. 19.

⁶⁹ DISNEY, *Tygrův příběh*, s. 24 - 25.

„Tady je to!“ radoval se. „Můj rodokmen!“

„Haló, tygří rodino! Jste doma?“ zavolal Tygr.⁷⁰

Standardizace argumentu:

P1: Jestli chce tygr najít svou rodinu (p), musí najít rodokmen (q).

P2: Našel rodokmen

Z: Našel rodinu.

Schéma argumentu:

$p \rightarrow q$

q

p

Na závěr je usuzováno ze zadního členu.

V takovém případě je úsudek vždy neplatný.

Schéma argumentu ukázalo, že se zde skutečně usuzuje ze zadního členu. V tomto případě je navíc ještě chybně zaměněná podmínka nutná s podmínkou postačující.

⁷⁰ DISNEY, *Tygrův příběh*, s. 65 – 67.

5 Závěr

Po provedení všech potřebných zjištění mohu říci, že se splnilo mé očekávání. Předpokládala jsem, že v knize od A. A. Milnea naleznu potřebné příklady usuzování. Mohu potvrdit, že jich kniha obsahuje velké množství a bezpochyby se zde tedy ukazuje explicitní potřeba zdůvodňování u Púa i jeho přátel.

Vzhledem k tomu, že jsem se rozhodla práci rozšířit o analýzu argumentace ve zdrojích, které na původní knihu navázaly, objevili se i další významné skutečnosti.

Porovnání knihy “Medvídek Pú“ a knihy “Tygrův příběh“ z hlediska přítomných logických postupů mne vede k závěru, že v obou knihách se sice vyskytují úsudky platné i neplatné, přesto je veliký rozdíl jak v četnosti nalezených úsudků, tak v jejich charakteru.

Pro přehlednost uvádím tabulku zobrazující rozdíly v nalezených úsudcích:

	Platné úsudky			Neplatné úsudky			
	výroková logika			predikátová logika	výroková logika		
kniha	Modus ponens	Modus tolens	ostatní		výroková logika	predikátová logika	
Medvídek Pú	18	3	4	5	4	0	34
Tagrův příběh	3	1	1	0	2	0	7

Pro lepší představu o četnosti usuzování uvádím, že v původní knize jsem našla celkem 34 úsudků na 194 stranách, zatímco u druhé knihy jsem našla jen 7 úsudků na 78 stranách. Kniha o tygrovi je sice bohatě ilustrovaná, což značně zkresluje poměr úsudků vzhledem k počtu stran, na druhé straně byla kniha vybrána jako jedna z mála, kde se alespoň nějaké úsudky vyskytují. Obecně lze říci, že tvorba společnosti Walt Disney je na přítomnost logických postupů velmi chudá.

Pro analyzované úsudky u obou knih je charakteristické, že nejčastějším důvodem argumentace je dosažení rozhodnutí.

Přesto je v příkladech argumentace patrný rozdíl. V příbězích Tygra vedou všechny úsudky k nalezení rozhodnutí. Nejedná se zde však o případy, ve kterých by se jednalo o rozhodnutí se mezi více možnostmi.

Naproti tomu je charakter argumentace v Púových příbězích mnohem pestřejší. Lze v nich také nalézt nejčastěji usuzování, které vede k rozhodnutí. Argumentace však mnohdy Púovi a jeho přátelům slouží k rozhodnutí se, která volba je ze všech možných ta nejlepší.

Takovým příkladem je volba Křišťůfka, zda střílet nebo nestřílet do balónku. Tento úsudek byl analyzován ve třetí kapitole.

Velmi často se také v Púovi setkáme s argumentací, která má zdůvodnit určité jednání nebo situaci. Jako příklad lze uvést rovněž jeden z úsudků, které se v této práci vyskytují. Jedním z takových příkladů je argument zmíněný v šesté kapitole, kdy Králíček zdůvodňuje, proč má v lese přemýšlet jen on a Sova.

U Púa se můžeme setkat i s heuristickým zdůvodněním, kdy například Pú přenesl vlastnosti části na celek:

Pú řekl: „Co kdybych si zasadil před domem plástev medu, vyrostl by mi z ní úl?“

Prasátko to nevědělo jistě.

„Nebo alespoň kousek plástve,“ řekl Pú, „aby nepřišlo moc nazmar. Ale to bych pak měl jen kus úlu a třeba zrovna ten špatný kus, kde včely jen bzučí a neukládají med.“⁷¹

Pú také používá analytické úsudky. Pravdivost těchto úsudků vyplývá z významu výroků, které se v něm vyskytují.⁷²

Jako příklad analytického usuzování nám poslouží situace, kdy Pú šel navštívit králíčka a nemohl se ho dovolat:

„Povídám, je někdo doma?“ zavolal Pú hodně nahlas.

„Ne!“ zněla odpověď, a pak se ozvalo: „Ale nemusíte tak křičet, slyšel jsem dobře už poprvé.“

„To je hloupé!“ řekl Pú, „Copak tu vůbec nikdo není?“

„Nikdo.“

Medvídek Pú vytáhl hlavu z díry a chvíli přemšlel. Napadlo ho: „Někdo tam ale musí být, protože někdo musel říct ‚Nikdo‘.“⁷³

V Milneově díle se objevují i hypotetické sylogismy. Níže uvádím příklad, kdy zvířátka přemýšlí, jak dát Tygrovi za vyučenou, protože moc skáče.

⁷¹ MILNE, A. A. *Medvídek Pú*, s. 133.

⁷² SZYMANEK, K. *Umění argumentace*, s. 325.

⁷³ MILNE, A. A. *Medvídek Pú*, s. 17.

„Je ho všude plno,“ řekl Králíček. „To je to.“

„Mám nápad,“ řekl Králíček, „a tady je. Pozveme Tygra na dlouhou výzkumnou cestu, někam, kde ještě nikdy nebyl, a ztratíme ho tam a na druhý den ráno ho zase najdeme a – to mi věřte – bude to pak docela jiný Tygr.“

„Proč?“ zeptal se Pú.

„Protože to bude ponížený Tygr. Protože to bude smutný Tygr, tesklivý Tygr, zkrotlý a ohleduplný Tygr, jeho výraz bude říkat: Králíčku, jak jsem rád, že tě vidím. Tak je to.“⁷⁴

Závěrem lze říci, že zatímco jednání Milneových postav je běžně doprovázeno příklady usuzování, v dílech společnosti Walt Disney se nejčastěji setkáme s pouhým vyprávěním. Logické postupy se v této tvorbě vyskytují pouze ojediněle.

⁷⁴ MILNE, A. A. *Medvídek Pú*, s. 164.

6 Seznam použité literatury

6.1 Odborná literatura

KOLÁŘ, P. *Argumenty filosofické logiky*. 1. vyd. Praha: 1999, ISBN 80-7007-121-4

SOUSEDÍK, P. *Logika pro studenty humanitních oborů*. 2. vyd. Praha: 2001, ISBN 80-7021-

SZYMANEK, K. *Umění argumentace*. 1. vyd. Olomouc: 2003, ISBN 80-244-0699-3

6.2 Populárně-naučná literatura

FRANCE, D. M. *Pú a Etiketa*. 1. vyd. Praha: 2003, ISBN 80-7207-358-3

HOFF, B. *Pú a Tao*. 1. vyd. Praha: 1996, ISBN 80-7207-009-6

WILLIAMS, T. J. *Pú a filosofové*. 1. vyd. Praha: 1997, ISBN 80-7207-062-2

WILLIAMS, T. J. *Pú a starověká mystéria*. 1. vyd. Praha: 2000, ISBN 80-7207-353-2

6.3 Ostatní zdroje - medvídek Pú

6.3.1 Knihy

BENEDICTUS, D. *Návrat do Stokorcového lesa*. 1. vyd. Praha: 2010, ISBN 978-80-00-02617-6

DISNEY, *Hopsavé přátelství*. 1. vyd. Praha: 2012, ISBN 978-80-252-2083-2

DISNEY, *Medová dobrodružství*. 1. vyd. Praha: 2012, ISBN 978-80-252-2080-1

DISNEY, *Medvídek Pú*. 1. vyd. Praha: 1993, ISBN 80-7134-373-0

DISNEY, *Pohádky pro medvídka Pú*. 1. vyd. Praha: 1997, ISBN 80-7186-147-2

DISNEY, *Pokladnice příběhů ze Stokorcového lesa*. 1. vyd. Praha: 2011, ISBN 978-80-252-1915-7

DISNEY, *Tygrův příběh*. 1. vyd. Praha: 2000, ISBN 80-7186-472-2

MILNE, A. A. *Medvídek Pú*. 4. vyd. Praha: 1978, B. n.

MILNE, A. A. *Medvídek Pú*. 7. vyd. Praha: 1988, B. n.

MILNE, A. A. *Medvídek Pú*. 12. vyd. Praha: 2008, ISBN 978-80-00-02055-6

6.3.2 Audio a video zdroje

DISNEY, *Medvídek Pú* [DVD]. Praha: 2011

DISNEY, *Prasátko a jeho velký příběh* [DVD]. Praha: 2012

DISNEY, *Medvídek Pú - Nejlepší dobrodružství* [DVD]. Praha: 2012

MILNE, A. A. *Medvídek Pú* [CD-ROM], vypráví Eben M. B&M Music: 1996

MILNE, A. A. *Medvídek Pú a Tygr* [CD-ROM], vypráví Eben M. B&M Music: 2001

MILNE, A. A. *Zátiší Medvídky Pú* [CD-ROM], vypráví Eben M. B&M Music: 1997

6.3.3 Internetové zdroje

ČESKÁ TELEVIZE, 2015. *Medvídek Pú: Nejlepší dobrodružství* [online]. [cit. 13. 3. 2015]. Dostupné z WWW: ceskatelevize.cz/porady/10206082286-medvidek-pu-nejlepsi-dobrodruzstvi/20838146178/.

ČTK. 2009. *Medvídek Pú, Prasátko, Ijáček a Kryštůfek Robin se dočkají pokračování* [online]. [cit. 7. 3. 2015]. Dostupné z WWW: http://www.lidovky.cz/medvidek-pu-prasatko-ijacek-a-krystufek-robin-se-dockaji-pokracovani-1is-/ln_kultura.asp?c=A091001_134810_ln_kultura_jk.

LUNATUDE.COM. 2007. *A. A. Milne* [online]. [cit. 10. 3. 2015]. Dostupné z WWW: just-pooh.com/milne.html

PŘEČKOVÁ, P. 2013. *Medvídek Pú* [online]. [cit. 7. 3. 2015]. Dostupné z WWW: <http://dopohadky.cz/medvidek-pu>.

ZEMANOVÁ, I. 2004. *Disneymu stačí k radosti medvědi* [online]. Hospodářské noviny [cit. 7.3.2015]. Dostupné z WWW: <http://archiv.ihned.cz/c1-14200490-disneymu-staci-k-radosti-medvedi>.

7 Resumé

The task of this work is to find the logical methods in the children's book "Winnie the Pooh" whose author is an English writer and playwright A. A. Milne.

In the part of the work is also an overview of the resources, which were based on the "Winnie the Pooh". In them, I also look and analysed the present logical processes.

The copyright to the Pooh owns the Walt Disney company. In this company was created overwhelming majority of production inspired by Milne's bear.

The finally target was to compare logical processes in Milne's book and in the creation, which followed up on it.

From the research of sources is evident that examples of logic in the Pooh are very frequent. In the next sources, it does not apply.

This work could give rise to other similar works and bring interesting information about development of contemporary creation for children.